

Sledujeme počasí k ochraně života i majetku – oslavy 50. výročí zahájení programu *World Weather Watch*

Poselství Michela Jarrauda, generálního tajemníka SMO

Světový meteorologický den byl zaveden v roce 1960. Účelem tohoto významného dne je upozornit na práci národních meteorologických a hydrologických služeb a podpořit ocenění jejich práce ze strany veřejnosti všech zemí světa. Termín 23. března byl zvolen z toho důvodu, že v ten den roku 1950 nabyla účinnosti Úmluva o Světové meteorologické organizaci (SMO).

Téma zvolené pro letošní rok 2013 zní „Sledujeme počasí k ochraně života i majetku“ a představuje také připomenutí 50. výročí zahájení programu *World Weather Watch* (*Celosvětové sledování počasí*). Téma zvýrazňuje jeden z důvodů existence SMO – snižování počtu obětí a objemu škod způsobených nebezpečími souvisejícími s počasím, klimatem a vodou. Oslavou Světového meteorologického dne roku 2013 zároveň vyjadřujeme uznání zásadnímu příspěvku programu *World Weather Watch* k naplnění uvedeného cíle.

Stále rostoucí vliv povětrnostních extrémů nelze opomíjet. Za uplynulých 30 let si přírodní katastrofy vybraly daň v podobě životů více než 2 miliónů lidí a způsobily hospodářské ztráty odhadované na více než 1,5 biliónů amerických dolarů. Téměř 90 procent těchto katastrof, více než 70 procent obětí na životech a skoro 80 procent hospodářských ztrát bylo způsobeno nebezpečnými jevy souvisejícími s počasím, klimatem a vodou, jako jsou např. tropické cyklóny, náhlé bouřky, vlny veder, sucho, záplavy nebo související epidemie chorob.

SMO k ochraně života a majetku zásadním způsobem přispívá prostřednictvím svých programů a sítě více než 190 národních meteorologických a hydrologických služeb. Při předcházení a zmírňování těchto katastrof napomáhají předpovědi počasí a včasné varování adresovaná státním orgánům, různým hospodářským odvětvím a občanům.

Program *World Weather Watch* hraje v tomto úsilí zásadní úlohu. Byl založen uprostřed studené války v roce 1963 a představuje klíčový mezník v celosvětové spolupráci. Kombinuje monitorovací systémy, telekomunikační zařízení a předpovědní a datová pracoviště tak, aby zajišťoval výstupy v podobě meteorologických a environmentálních informací nezbytných jak pro výměnu informací v reálném čase, tak pro zajišťování efektivních služeb ve všech zemích.

V důsledku neustále rostoucí potřeby předpovědních a klimatických služeb a postupujícího vědeckotechnického pokroku se program *World Weather Watch* dostal do těžiště i celé řady dalších programů, provozovaných jak SMO, tak jinými agenturami. *World Weather Watch* zásadním způsobem přispívá k realizaci priorit SMO pomocí kvalitnějších pozorování, monitorování atmosféry a oceánů a také šířením předpovědi počasí po celém světě, především včasných varování o výskytu povětrnostních a klimatických podmínek se závažnými dopady.

Kvalitnější klimatické služby se dnes jeví jako jeden z naprosto nepostradatelných nástrojů k řešení klimatické změny a klimatické variability, a tedy k adaptaci na tyto jevy. Předpoklad, že klimatické a společensko-hospodářské podmínky minulosti mohou být

indikátorem podmínek aktuálních či budoucích, je již nedostatečný. K řešení společenských potřeb ve světě charakterizovaném neustále rostoucím počtem obyvatel, změnami ve využití půdy, urbanizací a náročnými výzvami při zajišťování potravinové bezpečnosti a při řízení vodních zdrojů a dodávek energií je naprosto zásadní naši znalost klimatu ještě více prohloubit a klimatických informací využívat ještě lépe.

Za účelem zkvalitnění stávajících informací o klimatu a posílení kapacit klimatických služeb zahájily členské země SMO a partnerské instituce v rámci OSN program *Global Framework for Climate Services (Globální rámec pro klimatické služby)*. Jednou z prvotních prioritních oblastí při poskytování klimatických služeb je snižovat nebezpečí katastrof, spolu s oblastmi zdraví, zemědělství a potravinové bezpečnosti, jakož i zajištění vodních zdrojů.

K naplnění cílů této ambiciózní iniciativy bude jednou ze sledovaných priorit poskytování podpory nejméně rozvinutým zemím, malým ostrovním rozvíjejícím se státům a dalším zranitelným rozvojovým zemím, s cílem posílit jejich národní kapacity a možnosti v oblasti klimatických služeb a včasného varování i utvářet jejich klimatickou politiku a postupy adaptace pomocí vědeckých informací, svobodného a otevřeného přístupu k údajům a transferů technologií.

Provázanost mezi klimatickou změnou, extrémními jevy a přírodními katastrofami byla nedávno zdůrazněna ve Zvláštní zprávě Mezivládního panelu pro klimatickou změnu, kterou vypracovaly a společně předložily SMO a Program OSN pro ochranu životního prostředí UNEP. Na základě pozorování, která soustřeďuje síť národních meteorologických a hydrologických služeb v rámci SMO, se vrší důkazy, že klimatická změna přispívá k nárůstu extrémních jevů, jako jsou např. silné srážky a sucha i pobřežní záplavy vyvolávané zvyšující se mořskou hladinou. Vrší se důkazy o vazbě na lidskou činnost, zejména zvyšování koncentrací skleníkových plynů v ovzduší, které již dosáhly rekordních hodnot. Neustále rostou hospodářské ztráty způsobované katastrofami souvisejícími s povětrnostní situací a klimatem, a to hlavně vzhledem k demografickým změnám a rostoucí expozicí lidí i hospodářského majetku vůči těmto jevům.

Světový meteorologický den 2013 nabízí příležitost ke zvýraznění činnosti národních meteorologických a hydrologických služeb, kterou provádějí 24 hodin denně, 365 dní v roce – tedy sledování počasí a ochrana života a majetku. Věřím, že tato oslava také přispěje ke zdůraznění přínosů dalších investic do meteorologické a hydrologické infrastruktury, významu celosvětové spolupráce a naléhavé nezbytnosti navyšovat kapacity pro poskytování lepších předpovědních a klimatických služeb všem občanům, komunitám a zemím, které je potřebují nejvíce.

Počasí, klima a zmírňování nebezpečí katastrof představují těžiště každé národní a mezinárodní agendy zabývající se výzvami 21. století, včetně udržitelného rozvoje. Světový meteorologický den 2013 dává jedinečnou příležitost k dalšímu posílení tohoto sdělení.